

Selvitys

22.12.2022

VN/28883/2022

VN/28883/2022-MMM-3

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Selvitys eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 193/2021 vp) koskevien toimenpiteiden ja lainsäädännön toimivuuden arvioimiseksi

Eduskunta on vastauksessaan (EV 218/2021 vp) hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 193/2021 vp) hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että Ruokavirastolle osoitetaan riittävät resurssit sille annettujen tehtävien hoitamiseksi.
2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee metsänomistajille ja luomukeruualan toimijoille luomutuotantoa koskevia suosituksia ja ohjeita, joiden tavoitteena on edistää luomukeruuotteiden taloudellisen ja terveyttä edistävän potentiaalin hyödyntämistä. Valtioneuvoston on annettava selvitys tehdyistä toimenpiteistä vuoden 2022 loppuun mennessä.
3. Eduskunta edellyttää, että luonnonmukaisesta tuotannosta annettavan lain vaikutuksia luomukeruuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen seurataan ja vaikutuksista esitetään selvitys vuoden 2022 loppuun mennessä.

Pyyntöön viitaten maa- ja metsätalousministeriö toimittaa liitteenä seuraavan selvityksen. Tämä selvitys on lähetetty vain sähköisenä.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Erityisasiantuntija

Petriina Wäre

Liitteet Maa- ja metsätalousministeriön selvitys

Jakelu Maa- ja metsätalousvaliokunta

Tiedoksi Eduskunta, Tuire Taina
Eduskunta, Marjo-Riitta Seppälä
Eduskunta, Susanna Paakkola

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 30
00023 Valtioneuvosto

Hallituskatu 3 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.mmm@gov.fi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Eduskunta on vastauksessaan (EV 218/2021 vp) edellyttänyt, että hallitus valmistelee metsänomistajille ja luomukeruualan toimijoille luomutuotantoa koskevia suosituksia ja ohjeita, joiden tavoitteena on edistää luomukeruutuotteiden taloudellisen ja terveyttä edistävän potentiaalin hyödyntämistä ja seuraa luonnonmukaisesta tuotannosta annettavan lain vaikutuksia luomukeruutuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen sekä antaa maa- ja metsätalousvaliokunnalle selvityksen tehdyistä toimenpiteistä vuoden 2022 loppuun mennessä.

Pyydettyä selvityksenä maa- ja metsätalousministeriö esittää kunnioittaen seuraavaa:

Suomen kansallisen luomustrategian (Luomu 2.0 -ohjelma) tavoitteena on kaksinkertaistaa nykyinen noin 6,9 miljoonan hehtaarin luomukeruupinta-ala vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen toteutuminen vaatii toimenpiteitä useilla osa-alueilla viranomaisten ja alan toimijoiden yhteistyönä.

Laki luonnonmukaisesta tuotannosta (jälj. luomulaki) sekä sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (1330/2021) tuli voimaan 1.1.2022. Luomulain mukaan luonnonmukaisen tuotannon valvonnan suunnittelu, ohjaaminen, kehittäminen ovat Ruokaviraston tehtäviä. Ruokavirasto on julkaissut keruutuotantoa koskevan ohjeen, joka on laadittu yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Ohjeen vastaanotto on ollut hyvä ja sen laatiminen yhteistyössä sidosryhmien kanssa on koettu molempia osapuolia hyödyttäväksi.

Eräät luomukeruutoimijat ovat toivoneet mahdollisuutta ryhmäsertifiointiin myös keruutuotteille. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta EU 2018/848 luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 843/2007 kumoamisesta, jäljempänä luomuasetus, mahdollistaa ryhmäsertifioinnin vaihtoehtona yksittäisen toimijan sertifioinnille. Tavoitteena on vähentää luomusertifioinnista aiheutuvia tarkastuskustannuksia ja hallinnollista taakkaa pientoimijoille. Ryhmäsertifioinnin käynnistäminen ja käytännön toteutus on toimijoiden tehtävä ja Ruokavirasto hyväksyy ryhmät, mikäli ne täyttävät luomuasetuksessa säädetyt vaatimukset. Ryhmiä koskevat säännökset ovat luomuasetuksessa varsin yksityiskohtaiset. Ruokavirasto on myös eri yhteyksissä todennut olevansa valmis olemaan mukana toimijalähtöisissä ryhmäsertifioinnin kehittämishankkeissa. Luomu 2.0 ohjelman yhtenä toimenpide-ehdotuksena on käynnistää pilottihankkeita luonnontuotteiden ryhmäsertifioinnin osalta.

Yleisesti ottaen luomukeruutuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen liittyvät keskeisimmät ongelmat näyttäisivät aiheutuvan muusta kuin luomulaista. Muun muassa Luomu 2.0 -toimintaohjelman työryhmissä sekä Luomua metsäluonnosta -projektin ohjausryhmässä on tullut selkeästi esille, että kaupallisesti kannattavan keruutoiminnan esteitä ovat kaukana toisistaan sijaitsevat pienet metsäalueet sekä metsänomistajilta puuttuva taloudellinen kannustin liittää metsiä luonnonmukaisen tuotannon valvontaan.

Lain valmisteluvaiheessa nousi esiin huoli siitä, että uusi laki rajaisi muut kuin jokamiehen oikeudella kerättävät tuotteet aiemmin käytetyn valvontamenettelyn ulkopuolelle. Keskeisiä tässä olivat, Metsähallituksen hallinnoimilta alueilta kerättävät tuotteet, joita ovat esimerkiksi pakurikäpää ja kuusenkerkkä. Ongelma on saatu käytännössä ratkaistua siten, että Metsähallitus liitti kyseiset alueet valvontaan ja hankki alueiden todentamiseen tarvittavan aineiston ja toimenpiteet ulkoiselta palveluntarjoajalta. Näin varmistettiin Metsähallituksen laajojen luomukeruualueiden hyödyntäminen jatkossakin, myös muiden kuin jokamiehen oikeudella kerättyjen tuotteiden osalta.

Luomu 2.0 –ohjelma toimeenpanossa maa- ja metsätalousministeriö on yhteistyössä eri toimijoiden kanssa valmistellut toimenpiteitä luomukeruu tuotannon ja –pinta-alan kasvattamiseksi sekä keruualan hyödyntämisen tehostamiseksi. Viestintään metsänomistajille luomukeruuista ja sen merkityksestä tullaan edelleen jatkamaan. Maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston vuoropuhelua ja yhteistyötä luonnontuotteita keräävien ja jalostavien toimijoiden, maanomistajien ja tutkimuslaitosten sekä viranomaisten kesken tullaan lisäämään.

Pidemmän aikavälin tavoitteena on parantaa keruuluomun valvonnan kustannustehokkuutta helpommin saatavan luomukelpoisuutta osoittavan paikkatiedon kautta. Tiedontuotantoa ja tilastointia luomukeruualueiden määrästä on myös tarkoitus kehittää nykyistä tarkemmaksi ja ajantasaisemmaksi. Tarkoitus on myös jatkaa luomukelpoisten tuotantopanosten kehitystyötä ja lisätä niiden käyttöä.

Koska laki on ollut voimassa vasta vuoden 2022 alusta, on vaikeaa tässä vaiheessa arvioida lainsäädännön toimivuutta kokonaisuudessaan.

VN/28883/2022-MMM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: